

Yhtä suurta leikkiä

Tykkään ratkoa puhelimella erilaisia älypelejä silloin, kun aikaa on vain muutama minuutti. Osa niistä viihdyttää hetken ja katoaa saman tien. Muutamat jäävät pysyvästi puhelimeen. Silloin tällöin lähden myös tutkimusretkelle katsomaan, mitä uutta sanatehtävien maailmassa on keksitty. Viimeisimmällä retkellä löysin New York Timesin Midi-ristikon.

Ensimmäiseksi ihastuin sen kokoon. Se oli juuri sopiva: riittävän pieni ratkaistavaksi yhdellä istumalla, mutta riittävän suuri tarjoamaan oikean ristikon ilon. Sitten aloin huomata pieniä kummallisuuksia. Vihjeissä oli kursivoituja sanoja, ympyröityjä kirjaimia ja värillisiä taustoja. Kukaan ei kertonut, mitä ne tarkoittivat. Sovellus ei selittänyt mitään. Se vain luotti siihen, että kyllä ratkoja ymmärtää. Ja ymmärsi hän se. Vähitellen.

Pian huomasin odottavani joka päivä jotakin muutakin kuin uusia sanoja. Halusin nähdä, mikä oli tämän päivän idea. Mihin suuntaan tekijä yrittäisi johdattaa ajatuksiani? Millaisen pienen maailman hän olisi tällä kertaa rakentanut? Se oli minulle Midin suurin oivallus. En enää ratkonut yksittäisiä vihjeitä. Ratkoin yhtä suurta ideaa.

Vihjeiden sijoittaminen ruudukon ulkopuolelle ei tietenkään ole uusi keksintö.

Mutta Midi sai minut ensimmäisen kerran todella ajattelemaan, mitä kaikkea siitä seuraa, kun koko tehtävä suunnitellaan alusta asti digitaaliseen ympäristöön.

Puhelimella ratkaistaessa vihje ilmestyy näkyviin vasta silloin, kun valitset ratkaisutavan sanan. Se ei enää kilpaile ruudukon pienestä tilasta. Samalla vapautuu myös tekijän mielikuvitus.

Yhden päivän tehtävässä vihjeet muodostavat pienen dialogin. Toisessa ne viittaavat ruudukon muotoon. Joskus typografia on osa arvoitusta, joskus oikea ratkaisu palkitaan pienellä animaatiolla. Otsikko, vihjeet, ruudukko ja kaikki pienet yksityiskohdat palvelevat samaa ajatusta. Ratkoja ei kohtaa irrallisia tehtäviä, vaan yhden eheän kokonaisuuden.

Suomalaisessa kuvaristikossa vihje elää aivan toisenlaisessa todellisuudessa. Pienessä ruudukossa jokainen viiva, sana ja nuoli joutuu ansaitsemaan paikkansa. Se on pelkistämisen taidetta, jossa vihjeiden laatija pakkaa kuin reppua reilimatkalle. Kaikkea täytyy ajatella, mutta mukaan mahtuu vain oleellinen.

Digitaalinen ympäristö avaa rinnalle uuden ilmaisutavan. Vihjeiden laatijalla onkin käytössään Eka Vekaran ihmeellinen lauku, joka riippumatta tavanomaisesta ulkonäöstään saattaa sisältää vaikka mitä. Ehkä tulevaisuuden sanatehtävä ei tarjoakaan vain sanoja ratkaistavaksi, vaan pienen elämyksen ratkojalle. Minä ainakin lähtisin siihen leikkiin. Lähtisitkö sinä?

Heli Kärkkäinen

heli.karkkainen@ristikkoakatemia.fi

Lähetätkää ristikkoiheisiä kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi